
REVISIONSVERKETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Föremål för revisionen var Statens avfallshanteringsfond, som står utanför statsbudgeten men är underställd och förvaltas av handels- och industriministeriet. I fonden insamlas under kärnkraftverkets tid i drift av de avfallshanteringsskyldiga medel med de framtida kostnaderna för kärnavfallshanteringen i åtanke. Ändamålet med revisionen var att få en helhetsbild av fondens verksamhet och tillgodose det av riksdagen framförda behovet av information om fonderna utanför statsbudgeten. Den av riksdagens talmanskonferens i oktober 2001 tillsatta arbetsgruppen för berättelseförfaranden har önskat, att fondernas verksamhet skall granskas från de av riksdagen uppställda målsättningarnas synpunkt. Också finansutskottet har konstaterat, att riksdagen inte får tillräcklig information om fonderna utanför statsbudgeten eller om revisionen av deras verksamhet¹.

De viktigaste frågorna vid revisionen var, hur fonden har lyckats med sina lagstadgade uppgifter, dvs. att bereda sig på kostnaderna för kärnavfallshanteringen, och huruvida processen för uppskattning av kostnaderna för kärnavfallshanteringen och den av fonden bedrivna låne- och investeringsverksamheten samt processen för bedömning av lånens säkerhet har skötts adekvat. Utanför revisionen avgränsades en bedömning av riktigheten av beloppet för de totala kostnaderna för kärnavfallshanteringen samt en bedömning av säkerheternas tillräcklighet.

De målsättningar angående ekonomisk beredskap inför kärnavfallshanteringen som uppställts i regeringens proposition till kärnenergilag gäller en säker existens av de för kärnavfallshanteringen reserverade medlen, fondens likviditet med tanke på restitutioner, en i rätt tid genomförd inriktning av kostnaderna samt medlens bevarande. När kärnenergilagen stiftades godkände riksdagen de paragrafer som gällde kärnavfallshanteringen och beredskapen inför kostnaderna för kärnavfallshanteringen (6 kapitlet och 7 kapitlet) i den form i vilka de ingick i regeringens proposition (RP 16/1985 rd). Riksdagen har inte i sin skrivelse angående regeringens proposition till kär-

¹ FiU 25/2002 rd

nenergilag eller i sina år 1988-2002 givna svar på regeringens förslag till ändringar av kärnenergilagen uppställt målsättningar för Statens kärnavfallshanteringsfonds verksamhet. Från början av år 2004 förutsatte riksdagen av fonden, att de av dess medel som insamlats för kärnavfalls- och kärnsäkerhetsforskning bör hållas separata från fondens övriga medel. Detta har skötts med särskilda betalningsställen.

I fråga om processen för uppskattning av kärnavfallshanteringens kostnader kan som en funktionell och ekonomisk risk för fonden betraktas att beredskapen inför kärnavfallshanteringens kostnader baserar sig på den kärnavfallshanteringsskyldigas egna bedömningar om kärnavfallshanteringens kostnader och ansvarsvolymer. Risken minskas för sin del av att Strålsäkerhetscentralens utlåtande inhämtas om säkerheten för de åtgärder som presenteras i kärnavfallshanteringsschemata. Som ett gott förfarande kan betraktas, att handels- och industriministeriet har begärt ett utlåtande om kostnadskalkylerna av Statens tekniska forskningscentral (VTT), trots att ingen skyldighet till detta föreligger. Ministeriet borde överväga att foga en sådan skyldighet till förordningen, att om kostnadernas riktighet också framdeles regelmässigt skall inhämtas ett utlåtande av en forskningsanstalt som är förtrogen med granskning av teknisk-ekonomiska kalkyler.

De i kärnavfallshanteringsschemata presenterade ansvarsvolymer och kostnadskalkylerna baserar sig på uppskattningar av elproduktionen. I uppskattningarna har också beaktats den periodisering av kostnaderna som beror på stora investeringar. Sålunda inriktas kostnaderna på rätt tidpunkt.

På basis av revisionen sker uppskattningen av kostnaderna så som bestämts i kärnenergilagen. Den nuvarande processen för uppskattning av kostnaderna för kärnavfallshanteringen kan betraktas som adekvat.

Fondens låne- och investeringsverksamhet har på basis av revisionen skötts ändamålsenligt och enligt av fonden gjorda utredningar så gott som riskfritt. Fonden har också förvaltat medlen så, att de har bevarat sitt värde. Som en brist kan betraktas att fonden eller ministeriet inte regelmässigt följer upp fondens avkastning i relation till inflationen. Uppföljningen borde utvecklas.

Fondens investeringsverksamhet har inriktats på statens skuldebrev och serieobligationer. Ifall en större avkastning än den nuvarande önskas på de investerade medlen, borde investeringarna differentieras. I regeringens proposition sågs emellertid marknadsinvesteringar som det sista alternativet på grund av de med dem förknippade

svårigheterna. Att låna åt staten är riskfritt, och på den risk som ingår i att låna åt de kärnavfallshanteringsskyldiga har man berett sig genom att kräva tillräckliga säkerheter av låntagarna. De i skuldebrevens ingående återbetalningsklausulerna har syftat till att garantera, att medlen vid behov finns till förfogande. Lånetiden för de avfallshanteringsskyldiga är ett år, varför fondens likviditet med tanke på restitutioner är tryggad. Också den av fonden gjorda bedömningen av säkerheterna för lånen kan betraktas som adekvat och tillräcklig.